

Animal welfare, etológia és tartástechnológia

Animal welfare, ethology and housing systems

Volume 5

Issue 4

Különszám

Gödöllő
2009

AZ ARANYSAKÁL TERJEDÉSÉNEK LEHETSÉGES KÖVETKEZMÉNYEI MAGYARORSZÁGON

Szabó László¹, Heltai Miklós¹ Lanszki József² és Markolt Ferenc¹

¹ Szent István Egyetem, Vadvilág Megőrzési Intézet

2103 Gödöllő, Páter Károly út 1.

szabol@ns.vvt.gau.hu

² Kaposvári Egyetem, Természetvédelmi Tanszék

7400 Kaposvár, Guba Sándor út 40.

Összefoglalás

Az aranyakál (*Canis aureus* Linnaeus, 1758) egyike a múlt században kipusztított őshonos ragadozóinknak. Visszatérése a '90-es években indult Szerbia, Horvátország felől. Az utóbbi másfél évtizedben jelentős állományai alakultak ki elsősorban a déli megyékben. Eredményeink gyors, az invazív fajokra jellemző állománynövekedést mutatnak: Országos Vadgazdálkodási Adattár elejtési adatai (1997: 11, 2008: 452), kérdőíves felmérés eredményei (1997: 4, 2006: 67 vadgazdálkodási egység). Az akusztikus felmérés illetve a gyűjtött bizonyító példányok megerősítik a stabil állományok jelenlétét, az északi irányú terjedést. Rohamos állománynövekedése, területfoglalása joggal veti fel a kérdést, hogy milyen hatása lehet a természeti erőforrásokkal gazdálkodókra nézve.

Feltételezhetjük, hogy e csúcsragadozó az összefüggő mezőgazdasági területek kivételével minden élőhelyen megjelenik. Természetvédelmi vonatkozásban is fontos, hogy a Vörös Könyves sakál rendkívüli alkalmazkodóképességének köszönhetően hatékonyan kiaknázza a rendelkezésre álló forrásokat. Táplálékválasztása széles spektrumú, a források beszűkülése esetén mindenkinél gyorsabban és rugalmasabban vált, ezáltal háttérbe szoríthat más ragadozókat. Vadgazdálkodásban betöltött szerepe sem tisztázott kellőképpen, a konkurens ragadozókra (pl. róka) hatása lehet: egyrészt táplálékforrást jelenthet, állományát csökkentheti, sőt kiszoríthatja azonos élőhelyről. Táplálkozásvizsgálataink során igazolódott - a vártnál jóval kisebb arányban - a csülkös vad fogyasztása, elsősorban táplálékszük időszakban. Az állattenyésztés terén konfliktusforrás lehet – a Balkánon tapasztaltak alapján - a legeltetett háziállatokra gyakorolt hatása. A lakott települések, állattartó telepek közelében megjelenve zsákmányul ejthetik a szarvasmarha borjút, juhot. A rosszul kialakított és elhelyezett dögterek (telep közelében) szintén vonzó hatásúak lehetnek.

Megállapíthatjuk, hogy a sakál ökológiai szerepének/hatásának megismerése további kutatásokat igényel, s szorgalmazza egy – az érintett gazdálkodók számára – elfogadható kezelési terv létrehozását.

Kulcsszavak: ragadozó, aranysakál, elterjedés

Possible effects of the golden jackal's (*canis aureus* L.) spreading in Hungary

Abstract

Native golden jackal was exterminated in the last century, returned in the '90s from Serbia and Croatia. High populations set mainly in southern counties since then. Results show as fast population-increasing as invasive species': hunting bag data (1997: 11, 2008: 452), mail questionnaire survey (1997: 4, 2006: 67 GMU). Results also confirmed further spreading to northward. This raise the question: What can be the effect of jackal on managers using natural resources?

It's supposed this top-predator will appear all kind of habitats except large agricultural areas. It's important from the point of view of nature conservation that this predator which is listed in the Red Data Book can utilize the available resources effective thanks to its extremely adaptability. If the main food item decreased - became limiting factor - jackal can shift another one. Functional response is faster than other predators', so jackal can push them into background. Role in game management isn't clear yet. Jackal can have special impact on competitor species: It can be food item, can decrease its population density or out-compete from the same habitat. It's verified that consumption of wild ungulates is only occasional, lower than expected. Jackal can cause conflict in animal husbandry on pastured animals – as experienced in Balkans. It can capture little calfs or lambs close to villages, farms. Wrongly designated dumps also can be attractive.

More studies are needed to get to know the ecological role and effects of jackal. This would contribute to elaborate a management plan which can be acceptable for all concerned managers.

Keywords: predator, golden jackal, spreading